

Selyem Zsuzsa

GÁT A BÉKE FOLYÓN¹

0

És majd teremt az Isten eget és földet. A föld kietlen és puszta lesz. És sötétség lesz a hullámár színén. És lélek fog lebegni a vizek felett. Az Égtartó majd rárajzol egy keresztet a vízre, és leküldi a tudatos és érző állatokat a víz alá, hogy hozzanak fel földet, hogy legyen hol élni. A cickány lesz a legügyesebb, körme alatt sikerül majd neki egy kis földdarabot felhozni. Az Égtartó meg fogja mondani a kis földdarabnak, hogy növekedjen meg akkorára, hogy mindenki elférjen.

TSÁÁYAA, A HÓDOK HŐSE

Tsááyaa a régi teremtésben élt, amikor az Égtartó parancsára az állatok felhozták a vizek alól a földet. Mindenkivel jól kijött, értette a karibukat, a rozsomákokat, a mormotákat, a jávorszarvasokat, a nyárfákat, a lucfenyőket, a nyulakat, és persze minket, hódokat is értett. Ő volt a mi hősünk, Tsááyaa. A szúnyogokat is értette. Voltak óriások is, őket is értette, és megparancsolta nekik, hogy bújjanak be a föld vagy a víz alá. A fűzfákat is értette. Azok az óriások jól jártak, akiket a víz alá küldött, a bálnák még jó ideig ott úszkáltak kedvükre, de a mamutok, akik a föld alá kotródtak, azok bizony elpusztultak. Az ő testükből lett a kőolaj meg a gáz, amit a hódítók csövekbe vezettek, és ezért nagy gépállatokkal összezavarták a földet, a vizet, és emiatt lesz végünk. Tsááyaa a nagy prérityúkokat is értette.

A hódítók sokan vannak, és minden kell nekik. Éppen olyan buták, mint Ts'iihchuk. Csak sokan vannak. És vannak gépállataik. És pénzük, amit közülünk is sokan megkívánunk.

Na de most elmesélem nektek, hogyan járt túl Tsááyaa a Ts'iihchuk eszén. Ez a Ts'iihchuk olyan volt, hogy velünk táplálkozott. Ha

¹ A novella a *Tíz igaz történet* 3.című kötet számára, az Amnesty International és a Libri Kiadó felkérésére készült.

meglátott egy hódot, azt hitte, jávorszarvas, és már csorgott is a nyála, és már ugrott is. Na de egyszer, amikor kenujával evezgetett egy kis patakon, mint ez az Osborne patak itt, Tsááyaa a partról észrevette őt, és a víz felé hajolt. Ts'iihchuk meglátta a vízen tükröződő képen jávorszarvas-ebédjét, előkapta hát a nyilait, és elkezdett lövöldözni velük a vízbe. Tsááyaa csak kacagott rajta, s amíg Ts'iihchuk a víz fölé hajolva kereste a zsákmányát, ő a partról lepisilte. Ts'iihchuk érezte a cseppeket a hátán, fölnézett az égre, és csodák csodája, nem volt felhő, amiből eső esett volna.

A NAGY PRÉRITYÚK TÁNCA

A legszebb vagyok, a legerősebb vagyok, velem szemben semmi esélyed, ahogy én dürgök, az maga az örökélet. Nemrégiben négy utód megölte magát, nem a mieink közül voltak, de nem is az övéik közül, a mi szomszédaink gyerekei voltak, lányok, meg akartak halni, még ivarérettek se voltak, meg is haltak. Régebben volt öngyilkosság-megelőző program a szomszédainknak, valaha csak ők voltak itt humánok. Én vagyok a legszebb, a legerősebb vagyok, velem szemben semmi esélyed, ahogy én dürgök, az maga az örökélet. Hogy miért akartak meghalni? Szomszédaink már nem örülnek az életnek, el vannak vágva az Égtartótól, már beszélni se tudnak, muszáj nekik a hódítók nyelvét használni, a hódítók pedig elszakították a gyerekeiket tőlük, és elvitték bentlakásos katolikus iskolákba, ahol megtanították nekik a Miatyánkot és a himnuszt, de nem tanították meg őket írni és olvasni, és éjjel megerőszakolták a kicsi lányokat, és utána hidegzuhany alá lökték, és csak mostanára tudták a szomszédaink kiharcolni, hogy a hódítók elismerjék, ami történt, de hiába, mert ha nem foglalkoznak az utódokkal a rezervátumban, akkor továbbra is meg akarnak halni. Én nemzeni akarok, a legerősebb vagyok, velem szemben semmi esélyed, ahogy én dürgök, az maga az örökélet. Kicsi lett a hely, a hódítók feltúrták a földet, és tettek bele csöveket, és megy bennük a kőolaj és a gáz, és egyre több kemény épület van, és kemény lett a föld, és függőleges, de ez még az utolsó dürgőpályák egyike, kiváló dürgőpálya, kíváncsok tojók nézelődnek, a legszebb vagyok, lábmunkám gyors és

erős, az én hangzsákom a legsárgább a világon, velem szemben senki himnek nincs esélye, ahogy én dürgök, az maga az örökélet. Azok a miatyánkös nevelők, akik megtiltották a szomszédaink gyerekeinek, hogy saját nyelvükön beszéljenek, együtt jöttek a prémvadászokkal és favágókkal, persze a szomszédaink is vadásztak, ahogy a farkasok, tollainkból fejdíszet készítettek, de csak annyit, amennyit bátorságukkal kiérdemeltek, és kivágtak fákat is, de csak annyit, amennyi kellett nekik. A hódítók ölték és vágtak és túrtak értelmetlenül, de az én utódaim szépek lesznek, erősek, sárga lesz a hangzsájuk, mint a nap, és örökké fognak élni.

A MORMOTA ÁLMA

Olyan állatok jönnek, akik se nem járnak, se nem kúsznak, se nem ugrálnak, se nem repülnek, hanem csak csúsznak iszonyú zúgással. Némelyik hátán hatalmas agyarakban végződő hosszú csáp ágaskodik, s mint aki halálos kínok között van, a földre harap. Két lábon figyelek, várom, mikor dől el csöndesen, de nem dől el, és nem hallgat el, hanem újra meg újra nagyokat harap ki a földből, és a pofája tartalmát egy neki háttal álló, csáp nélküli társába üríti. Bevillan a májusi érzés, de ez az állat nem a sajátját adja a párjának, hanem a földet, a földben meg benne vannak az üregeink, benne vannak a magok, amikből tavasszal kikelne a fű és a virág, és benne vagyok a földben én is, ott alszom a téli álmomat, csak nézem két lábon állva, ahogyan a csáp nélküli nagy állat elvisz a hátán, csak szaglászok, és a szag fojtogat, véres kő, közeledik, ha nem ébredek fel, végem van. Ha felébredek, mindennek vége.

POMPÁS FAZÚZÓGÉPEK

Minimál technó szól pár másodpercig, majd egy bársonyos humánhang mesélni kezd: *A C-telepen épülő gát a harmadik vízierőmű lesz a Béke folyón, nagyban hozzájárulva British Columbia növekvő villanyáram*

szükségletéhez. A projekt a nemzetközi és a kanadai biztonsági előírások figyelembevételével, a kanadai vízierőmű-egyesület ajánlásával készül. Az építkezés 2015 nyarán kezdődik, az erőmű 2024-ben kerül átadásra. Zene, majd a hang folytatja: Az építkezési műveletek a vízierőmű területének megtisztításával kezdődnek –

Elálmosodunk, a csatorna ajánl egy másik reklámvideót is, a szintén a Béke folyón a vietnámi háborúval egyidőben épült Bennett vízierőmű korabeli reklámfilmjét, átkattintunk.

Szimfonikus zene, hegedűk, oboák, ilyesmik, elhalkulnak, és megszólal egy erős férfihang Donald kacsás intonációval: *A vízgyűjtő medence építéséhez egy Tisztítási Tervet hoztak létre, az erdőket megmentették az áradástól, pontos, összehangolt munkával a fákat kivágták és elszállították oda, ahol a faipari üzemek szorgos munkásai csillogó gépeikkel készen álltak arra, hogy otthonainkba csodálatos bútorokat varázsoljanak. Mint egy gyermek, aki ollóval vágja le tőből a virágot, oly könnyedén haladva előre, mint az aratógép a búzamezőn, pompás fazúzógépekkel tisztították ki a majdani gyűjtőmedence fenekét.*

Fazúzógép. Mi a fasz lehet az a fazúzógép. Tree Crusher. Van erre is reklámfilm: hatszögű kerekeken jár, mindegyik szög valójában él, éles penge, ahogy halad előre, tőből vágja ki a fákat, 15 méteres fákat is képes felaprítani, menet közben. A cég internetes oldaláról nemcsak gépeket, de idézeteket is lehet rendelni. Köztudott, hogy a vietnámi háború terepe a helyi erőknek kedvezett, ezért 1965 novemberétől William Westmoreland tábornok elrendelte a dzsungel kiirtását: előbb növényirtó permetet meg tűzbombát dobtak le az Egyesült Államok légiflottájának repülőgépeiről és helikoptereiről, utána jöttek a fazúzógépek, amivel, és akkor most jöjjön egy idézet a korabeli háborúreklámból, ugyanazzal a Donald kacsás intonációval: *a kommunista gerillák minden búvóhelyét felszámolták. Lenyűgöző volt a két fazúzógép teljesítménye: egyetlen bevetés alatt Long Binhen 2000 négyzetmérföldnyi területet tisztítottak meg.*

Szóval ezt tudja a fazúzógép, mehetünk vissza a hatvanas évekbeli gátépítéshez:

Ahogy nőtt a vízszint, némi gond is fölmerült: az ott élő indiánokat el kellett költöztetni, gyerekeiket valahol el kellett helyezni, így hát iskolát is építettek nemsokára. Az indiánok csavaros észjárásukkal gyorsan alkalmazkodtak az új feltételekhez. A medve, aki évek óta ugyanazon az ösvényen

cammogott le a folyóhoz, bizonyára elcsodálkozott a változásokon, a jávorszarvas és társai pedig fölnebb költöztek. A gazdasági beruházások hozzájárultak a régió fejlesztéséhez, új városok jöttek létre a gondosan megtervezett Tisztítási Tervnek köszönhetően, a hajózás további ipari létesítményekhez járult hozzá –

Bla-bla-bla, vissza a jelen reklámfilmjébe, mely a C-telep jövője, vagy fordítva, a jövőbe, mely a C-telep reklámjelene.

Minimál technó, majd a bársonyos hang: Az építkezési műveletek a vízierőmű területének megtisztításával kezdődnek, amit a bekötő utak kiépítése követ. Munkásszállók létesülnek, amelyek évi 800–1700 munkás elszállásolására lesznek alkalmasak. A folyó szabályozása két jászolgát építésével veszi kezdetét, a folyó két oldalán, alattuk pedig elterelő csatornán kerül el a túlfolyó a gátat. Ideiglenes híd fogja összekötni itt a két partot, amelyen a teherautók és egyéb haszongépjárművek segítik az építkezést. A folyó északi oldalán levő dombokat leegyenésítik és stabilizálják, a déli oldal jászolgájának alapján épül fel a nagy teljesítményű és biztonságos erőmű. Az építkezés hatalmas turbinák és generátorok elhelyezésével folytatódik, amit egy oldalsó betoncsatorna építése követ, melynek révén a víz biztonságosan folyhat tovább. A kitakarított vízgyűjtő medence vízzel való feltöltése hozzávetőlegesen három hónapot fog igénybe venni. A turbinákat összekötik a villanyáramtelepekkel, és elkezdődik a villanyáram-termelés. Több mint száz évig tartó, hosszú életével a vízierőmű tiszta, megbízható és költséghatékony villanyáramot termel majd az eljövendő generációk számára. Ha többet szeretne tudni, látogassa meg a C-telep projektoldalát: www.sitecproject.com. BC hydro FOR GENERATIONS.

URBEX ACID PARTY EGY ELHAGYOTT VÍZIERŐMŰBEN

Veszély! Mindenhol azt írja: Veszély! A drótkerítés felhasította a nadrágot, a zuzmó ellenben benőtte a betont, páfrányok, mohák, ezeket együtt tanultuk az iskolában, úgy rémlik, valami ősnövények, micsoda hely ez, örületes méretű beton, elhagyatott trafóház és szakadt plüssmaci, hideg van, a többiek kitágult pupillákkal elszálltak, ma én

vigyázok rájuk, nehogy valaki kisodródjon ebből a térből, a mély medencékben még mindig örvénylenek a bosszúszomjas kísértetek, azt beszélük, hogy a Dane-zaak ősei járnak ide, a gát építésekor elárasztották az élőhelyüket, hiába volt szerződésük Viktória királynő szignójával, Donald kacsa pont úgy leszarta ezt is, mint a globális felmelegedést, én is fádom, mégis hiszek a szememnek, s ha azt látom, hogy Veszély!, akkor vigyázok a haverokra, ennyit tehetek, legközelebb, ha lesz, én szállok, és valaki más vigyáz.

A páfrány levelének páfránya levelének páfránya levelének páfránya éppen nő rá a vasbeton nyomorúságos dimenziójára, és megrepeszt, érted, megrepeszt, és halad a repedés, mint a villám, az égre, a felhőkbe, a felhőkben lévő felhőkben lévő felhőkbe, ó, fraktálok fraktálja, aki vagy és aki vagyok, testvérem, jávorszarvasok vagyunk a Tejúton, csillagok örvénylenek lent, örvények csillognak fent, körülötünk, látod, ott forog az idő, benne is idő, a belső időben is idő, mindegyik pillanat epicentrum, rendülünk a kis bolygónkkal, rajta vagyunk a zenén, benne vagyunk?

A sarokban óriási, elhagyott pókháló, pont úgy zihál a basszus ritmusára, mint a tüdöm, ott zihál a sarokban a tüdöm, én forgok és örvénylek, drótok és tekercsek, rozsdá eszi a beton vasfogát, a beton vasfoga nagyra tátja száját, csorog a vér belőle, átharapja a torkom, kizuhanok az űrbe a vízcseppekkel?

És fújunk a falra végtelen mandalát, rá a *Vigyázz, magasfeszültség!*-re, minden betű megtalálja majd helyét az örvénylő lótoszokban, beléjük folynak a betűk, színekké folynak és spirálokká, mamutokká és hódokká, színes jéggé töredeznek, kutya menekül, jégmamut üldözi, körülfogja, körülöleli, a kutyára dér tapad, páfrányalakzatú dér, befelé is páfrányok, kifelé is páfrányok, feloldódik bennük a kutya, feloldódunk mi is a lassú dérben.

250 TUDÓS FALEVELEK MILLIÓIT KÜLDI EL NEKÜNK NAP MINT NAP, EZT OLVASHATJUK KI BELŐLÜK

Ha még egy gátat húztok a Béke folyóra, az árterület az őslakos Dane-zaák élőhelyét, vadász- és halássterületét veszi el, amit ha humán szempontból, van az a pénz jeliségre, nem is láttok problémásnak, jogi értelemben mindenképpen az, hiszen 1899. június 21-én, Albertában kelt, Viktória királynő által szignált, az 1982-es Alkotmány által megerősített szerződés van érvényben Kanada állam és az őslakosok között, a *Treaty* 8, miszerint ez a terület a Béke folyó partján háborítatlanul az övék. Justin Trudeau, te aztán különösen figyelj, szóval az van, hogy a tervezett vízierőmű termelte villanyáramra semmi szükségetek, amire szükségetek van, az nap- és szélenergiából simán összejönne. Ráadásul a gát több mint száz évig tartó, hosszú életéről hablatyoltok – de belegondoltatok, mire elég az a száz év, és mi lesz a becses százévetek után? Ehhez adjátok hozzá, hogy a kontinens legnagyobb és legfontosabb ökológiai folyosóját cseszitek el. Arról nem is beszélve, hogy a Béke folyó partjain jól termő búzamezők élnek, ti pedig, ha jól értettük, kenyérrel is táplálkoztok, és ha nem tudnátok, a kenyér nem köolajból lesz, hanem búzából (*Triticum aestivum*), az egyszikűek (Liliopsida) osztályának a perjevirágúak (Poales) rendjébe, ezen belül a perjefélék (Poaceae) családjába tartozó satöbbi, satöbbi, folytassátok ti a Wikipédiáról, a lényeg, hogy a kenyeret nem fröccsöntik, hanem *Triticum aestivum* testvérünk termi, és egészen biztos forrásból tudjuk, hogy ha elárasztjátok a mezőt, búzáéknak annyi. Kicsiny, rövid életű emberek, ne legyetek ennyire hülyék. Mi kérünk erre, nyárfák, fűzek, lucfenyők. Sokunkat lemészároltatok, oké, felejtjük el, mi úgysis újranövünk. Semmi értelme megint a *too much invested in massacre to lose* játékoknak. De ha nem tértek magatokhoz, nem lesz mit ennetek, nem lesz mit innotok, nem lesz mit szívnotok, nem lesz hol laknotok. Alighanem gyorsabban fogtok elpusztulni, mint gondolnátok. És az a gáz, hogy nem lesz hozzá háttérzene.